

Oleana på Rönnö

Av Bertil Holmström

På mittuppslaget till detta nummer av *Vi Släktforskare* finner du en antavla för Oleana Johansdotter (1792-1872). Hon är min farfars mor och min mormors mor. Den gård där hon föddes och där hon bodde och arbetade under hela sitt liv är givetvis idag styckad i många mindre delar. Flera av dessa ägs än i dag av ättlingar till henne.

Kan det vara något intressant med henne? Kanske som ett exempel på ett typiskt livsöde i skärgården för ett par sekel sedan. Hon levde och dog på Rönnö, och kom förmodligen aldrig längre hemifrån än till kyrkan på Tjärnö och någon enstaka gång till ”stan”.

Rönnö (av någon välmenande präst en gång för länge sedan ”försvenskat” till Rundö) ligger inklämd mellan Rossö och Tjärnö och är en av det dussintal öar i Tjärnö församling som fortfarande har året-runtboende - och den enda som under förra decenniet fördubblade sitt invånarantal (visserligen bara från 1 till 2, men ändå).

Ön nämns i ”Röda Boken” 1391 under namnet Rannöy och ägs då av Tjärnö kyrka. Under senare delen av medeltiden ”råkar ön ut för något som liknar ett ödetillstånd” [1], och år 1544 saknar ön brukare. I ”Mantalet på slottsarbete” 1611 [2] nämns en Jörgen på Rönnö under rubriken ”husmän och ödegårdsmän”.

När Bohuslän blir svenskt förvandlas den gamla kyrkojorden till kronojord. En av de första arrendatorerna (för att använda en modern beteckning) är Hans Mickelsson, Oleanas mormors farfar. Hans är gift tre gånger. Från första äktenskapet känner vi bara sonen Nils, huvudpersonen i Gösta Frammes berättelse i Strömstadstidningens julbilaga 1980 [3]. Enligt bouppteckningen är Nils Hansson en av sin tids mest förmögna män i bygden, som helt eller delvis äger sju gårdar, värderade till 1 446 daler. Några barn från Hans Mickelssons andra gifte är inte kända, men väl fem från hans tredje - först fyra döttrar och sedan på sladden en son, Olof.

När Hans går ur tiden, 1713, blir det änkan Börta som tar över gården. I taxeringslängden för 1715 [4] nämns ”Röndöen” som ett

bor Anders och Helena och deras barn, och så säkerligen också en dräng och en piga.

De sista åren av det gamla seklet hade inte varit lyckosamma för svenskarna. Herman Lindqvist [6] talar om två år av missväxt: ”1798 och 1799 var katastrofår. Skördarna slog fel. Hästar och boskap dog av brist på bete. Långvarig torra gjorde att vattenkvarnarna inte kunde gå, och en osedvanligt lång stiltje tvingade väderkvarnarna att stå stilla. Det blev spannmålsbrist och ont om bröd på många håll. Priserna steg. Dessutom slog sillfisket fel, sillen uteblev.”

Hur detta drabbar Rönnöborna vet vi inte. Dödligheten stiger i alla fall inte dramatiskt. Det förefaller dessutom som om sillfisket är av relativt liten betydelse i norra Bohuslän. Däremot driver man säkert ett visst småfiske i vattnen runt öarna och undgår på så sätt den svält som drabbar inlandet.

Och så förlöper åren. Oleana växer upp och blir, får vi väl anta, en välväxt attraktiv ung flicka. Någon skolgång blir det självfallet inte tal om, men kanske lär hon sig hjälpligt att läsa i bok. Det hon behöver för sitt framtida liv lär hon sig av föräldrar och grannar.

(fortsättning följer)

Litteratur:

[1] Gösta Framme, ”Ödegårdar i Vätte härad”, sid. 255

[2] *loc. cit.*, sid, 140

[3] Gösta Framme, ”Nämndeman Nils Hansson på Rossö - En historisk berättelse”, STNB Julbilagan 1980 (återgiven på nätet som http://hem.thalamus.nu/~gvp009251/hem/text/STNB_80.html)

[4] ”Taxeringslängden år 1715 för Bohuslän”, bearbetad av Rolf Berlin, <http://hem.passagen.se/roberl/TAX.HTM>

[5] Husförhörslängderna för Tjärnö, renskrivna av Ingemar Edvardsson, tillgängliga i släktforskarrummet i Strömstads bibliotek

[6] Herman Lindqvist, ”När riket sprängdes och Bernadotte blev kung”, 1998, sid. 110.